

OHJE OPISKELIJOIDEN RIKOSTAUSTAOTTEISTA

Yliopistolain (558/2009, jäljempänä ”YOL”) uudet pykälät koskien opiskeluoikeuden peruuttamista (YOL 43 a-b §) ja palauttamista (YOL 43 c §), opiskelijaksi ottamisen esteitä (YOL 37 a §) sekä huumausainetestausta (YOL 43 d §) ja kurinpitoa (YOL 45 §) tulivat voimaan 1.1.2012 (nk. SORA-lainsäädäntö). Tässä ohjeessa käsitellään SORA-lainsäädännön osalta opiskelijoiden rikostaustaotteiden käsittelyä (YOL 43 b §:n 4 momentti). Muilta osin SORA-lainsäädännöstä annetaan erilliset ohjeet.

SORA-lainsäädännöllä pyritään lisäämään korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta puuttua tilanteisiin, jotka liittyvät opiskelijoita koskeviin soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymyksiin. Erityisesti pyritään parantamaan potilas- ja asiakasturvallisuutta, liikenteen turvallisuutta, alaikäisten turvallisuutta, opiskelu- ja työyhteisön turvallisuutta sekä yksittäisen opiskelijan oikeusturvaa.

Opiskelijaksi ottamisen esteitä ja opiskeluoikeuden peruuttamista koskevia säädöksiä (ml. opiskelijan rikostaustaote) sovelletaan vain niissä koulutuksissa/tutkinnoissa, jotka on määritelty valtioneuvoston antamassa yliopistoasetuksen(770/2009) 2 a §:ssä. Itä-Suomen yliopistossa näitä koulutuksia ovat:

- farmaseutin ja proviisorin tutkinnot
- lääketieteen ja hammaslääketieteen kandidaatin ja lisensiaatin tutkinnot
- psykologian kandidaatin ja maisterin tutkinnot
- sosiaalityön koulutus
- psykoterapeuttikoulutus
- sekä yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n 1 momentin 1 – 5 kohdan mukaiset opettajankoulutuksen opinnot:
 - varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen ammatillisia valmiuksia antavat opinnot;
 - perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot;
 - erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot;
 - oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot
 - opettajan pedagogiset opinnot, jotka ovat didaktisesti painottuneita ja ohjattua harjoittelua sisältäviä kasvatustieteellisiä opintoja.

Rikostaustaotteen pyytäminen opiskelijalta on mahdollista **ainoastaan edellä luetelluissa koulutuksissa** ja edellyttäen, että opinnot tai niihin kuuluva harjoittelu **edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä**¹. Useimmiten kyse on harjoittelusta. Rikostaustaotteen pyytäminen opiskelijalta tapahtuu aina opintojen aikana eikä sitä voida edellyttää hakuvaiheessa. Yliopiston tulee

¹ YOL 43 b §:n 4 momentin mukaan ”Opiskelijan tulee yliopiston pyynnöstä antaa 43 a §:n 2 momentissa tarkoitettua opiskeluoikeuden arviointia varten nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, jos opiskelijalle annetaan opinnoissa tai opintoihin kuuluvassa harjoittelussa tehtäviä, jotka edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä.”

kuitenkin antaa opiskelijaksi pyrkiville tietoa siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä opintoihin liittyy (YOL 37 a § 3 mom.).

Rikostaustaotteen tarkistamisen tarkoituksena on, että yliopistolla on mahdollisuus arvioida opiskelijan edellytyksiä toimia alaikäisten parissa. Yliopistolaki mahdollistaa myös opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamisen, jos se on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi ja opiskelija tuomittu laissa erikseen mainituista rikoksista, joita ovat siveellisyys- ja seksuaalirikokset, murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, törkeä ryöstö- ja huumausainerikokset (ei kuitenkaan huumausaineiden käyttörikos)².

Rikostaustaote

Opiskelija saa oikeusrekisterikeskuksesta tätä tarkoitusta varten räätälöidyn rikostaustaotteen, joka on hänelle maksuton. Rikostaustaote sisältää tiedon onko opiskelijalla merkintää rikosrekisterissä edellä mainituista SORA-lainsäädäntöön liittyvistä rikoksista. Lisäksi rikostaustaotteessa on merkintä huumausaineiden käyttörikoksesta, mutta se ei ole SORA-lainsäädännön tarkoittama rikos. Jos henkilö ei ole syyllistynyt edellä mainittuihin rikoksiin, rikostaustaote sisältää todistuksen tästä. Rikostaustaotteesta ei siten ilmene, jos rikosrekisterissä on tietoa muusta kuin edellä luetelluista rikoksista. Rikostaustaote on voimassa kuusi kuukautta. Vanhentunutta rikostaustaotetta ei voida huomioida.

Rikostaustaotteen voi tilata vapaamuotoisella kirjallisella hakemuksella tai käyttämällä tarkoitusta varten laadittua lomaketta tai sähköistä hakemusta. Toimitusaika on noin seitsemän työpäivää.

Lähetysosoite: Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna; sähköposti: oikeusrekisterikeskus@om.fi. Lisätietoja rikostaustaotteesta ja sen tilaamisesta löytyy osoitteesta www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus.

Rikostaustaotteiden tarkastaminen

Lasten kanssa työskentelyyn liittyvän rikostaustan selvittämiseksi opiskelijan tulee hankkia ja toimittaa yliopistolle nähtäväksi voimassa oleva rikostaustaote. Rikostaustaote tulee toimittaa harjoittelusta vastaavalle tiedekunnalle arvioitavaksi ennen ensimmäisen sellaisen harjoittelun alkamista, joka edellyttää olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä.

Rikostaustaotteen tiedot ovat sekä arkaluonteisia että salassa pidettäviä tietoja. Tietoja saavat käsitellä vain ne, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamisesta (YOL 45 b § 2 momentti). Rikostaustaotteita saavat käsitellä yliopistossa: hallituksen jäsenet, rehtorit, hallintojohtaja, dekaanit, johtavat hallintopäälliköt, opinto- ja opetuspalveluiden johtaja ja varajohtaja, yliopiston lakimiehet ja muut asian valmisteluun osallistuvat henkilöt. Tiedekunnan dekaani määrää erikseen ne tiedekunnan henkilökuntaan kuuluvat henkilöt, jotka voivat käsitellä

² YOL 43 a §:n 2 momentin mukaan "Kun opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä, yliopisto voi peruuttaa opiskeluoikeuden, jos se on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi ja jos opiskelija on tuomittu rangaistukseen rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä, 20 luvussa, 21 luvun 1–3 tai 6 §:ssä, 31 luvun 2 §:ssä tai 50 luvun 1, 2, 3, 4 tai 4 a §:ssä tarkoitettua rikoksesta."

tiedekunnassa rikostaustaotteita. Yliopiston työntekijät saavat käyttää rikostaustaotteessa olevia tietoja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä ja vastuunsa sitä edellyttävät. Muut henkilökuntaankin kuuluvat ovat rikostaustaotteen tietojen käsittelyyn nähden sivullisia. Kutakin harjoittelua koskeva tieto rikostaustaotteen tarkastajasta esitetään harjoittelun kuvaustiedoissa WebOodissa.

Rikostaustaotteet pyydetään nähtäväksi ja tarkastuksen jälkeen ne palautetaan opiskelijalle. Tieto siitä, että rikostaustaote on tarkistettu, tallennetaan opinto- ja opiskelijarekisteriin WinOodiin 'opinto-oikeuden lisätietoja' -kenttään seuraavasti: *"Rikostaustaote on tarkastettu xx.xx.xxxx"*. Tieto säilytetään opiskeluoikeuden ajan tai enintään 4 vuotta. Tietoa mahdollisesta rikoksesta, ei saa merkitä. Harjoittelusta vastaavalla opettajalla on mahdollisuus saada tieto onko opiskelijan rikostaustaote tarkastettu.

Rikostaustaote tarkistetaan ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa kerran kandidaattiopintojen aikana ja kerran maisteriopintojen aikana. Jos opiskelija suorittaa erillisiä kelpoisuusopintoja, rikosrekisteriote tarkistetaan kerran ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa. Lisäksi rikostaustaote voidaan poikkeuksellisesti tarkastaa erityisestä syystä myös muulloin, jos yliopistolle ei ole esitetty 6kk ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa rikostaustaotetta.

Jos opiskelija ei toimita rikostaustaotetta, hän ei voi suorittaa alaikäisten parissa tehtäviä opintoja tai harjoittelua. Mikäli opiskelijan esittämästä rikosrekisterioteesta löytyy merkintöjä, tulee ryhtyä toimenpiteisiin opiskelijan opiskeluedellytysten selvittämiseksi. Rikostaustaotteen tarkastajan tulee pyytää opiskelijaa jättämään merkintöjä sisältävä ote yliopistolle asian käsittelyn ajaksi. Jos rikostaustaotteessa on merkintä muusta rikoksesta kuin huumausaineiden käyttörikoksesta, niin asia siirtyy opinto- ja opetuspalveluiden johtajan ja johtavan lakimiehen hoidettavaksi.

Rikostaustaotteen pyytämistä sovelletaan vain opiskelijoihin, jotka ovat saaneet opiskeluoikeuden 1.1.2012. jälkeen.

Perttu Vartiainen
rehtori

JAKELU Tiedekunnat
Opinto- ja opetuspalvelut
ISYY